

Lokaal Hitteplan

Gemeente Dordrecht
Januari 2022

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	2
Doelstellingen van het lokaal hitteplan.....	3
Hitte in Dordrecht.....	3
Actoren.....	4
Fasen hitteplan.....	10
Preventie en kennisontwikkeling, gedragsbeïnvloeding.....	10
Vorbereidingsfase.....	11
Voorwaarschuwingfase.....	13
Waarschuwingfase.....	15
Monitoring en Evaluatie.....	16
Relevante Websites.....	17
Bijlagen.....	18
Contactpersonen hitteplan.....	18
Communicatieplan (doelgroepen, Kanalen, middelen, woordvoering, Q&A).....	18
Factsheets.....	18

INLEIDING

Aanhoudende hitte kan leiden tot serieuze gezondheidsklachten. Ouderen (vooral 75+) vormen de grootste risicogroep voor hitte gerelateerde gezondheidsklachten. Een van de redenen hiervan is dat het dorstgevoel van ouderen is verminderd, waardoor ze minder drinken en verhitting en uitdroging op de loer liggen. Ook mensen met een chronische aandoening, personen in sociaal isolement, dak- en thuislozen, (zeer) jonge kinderen en mensen met overgewicht lopen een gezondheidsrisico. Bij de hittegolf van 2006 vielen 1000 extra doden in Nederland. Naar aanleiding van deze hittegolf heeft het Ministerie van VWS in 2007 een Nationaal Hitteplan opgesteld. Het RIVM heeft het Nationaal Hitteplan 2007 in 2015 geactualiseerd (Nationaal Hitteplan, versie 2015, RIVM Briefrapport 2014-0051, WI Hagen en M van Bruggen).

Tijdens een hitteperiode is het van belang dat professionele en niet-professionele zorgverleners zoals mantelzorgers, extra letten op, en waar nodig zorg bieden aan, voor hitte gevoelige mensen in hun omgeving. Het doel van het Nationaal Hitteplan is het tijdig attenderen van instellingen, zorgverleners en vrijwilligers op aanhoudende hitte, zodat zij maatregelen kunnen nemen om de gezondheidsrisico's van aanhoudende hitte te beheersen.

WAT IS EEN LOKAAL HITTEPLAN

Lokale hitteplannen zijn protocollen voor de lokale aanpak van de gezondheidsgevolgen van hitte. Ze zijn een nadere uitwerking van het Nationaal Hitteplan, gericht op praktische uitvoering op lokaal niveau. Een lokaal hitteplan richt zich op het beter functioneren van individuele verzorgers en professionals, zorginstellingen en maatschappelijke organisaties tijdens een periode van hitte. Het helpt deze spelers bijvoorbeeld bij het verkrijgen van achtergrondinformatie tijdens hitte, en bij de uitvoering van hun reguliere taken en aanvullende maatregelen tijdens hitte.

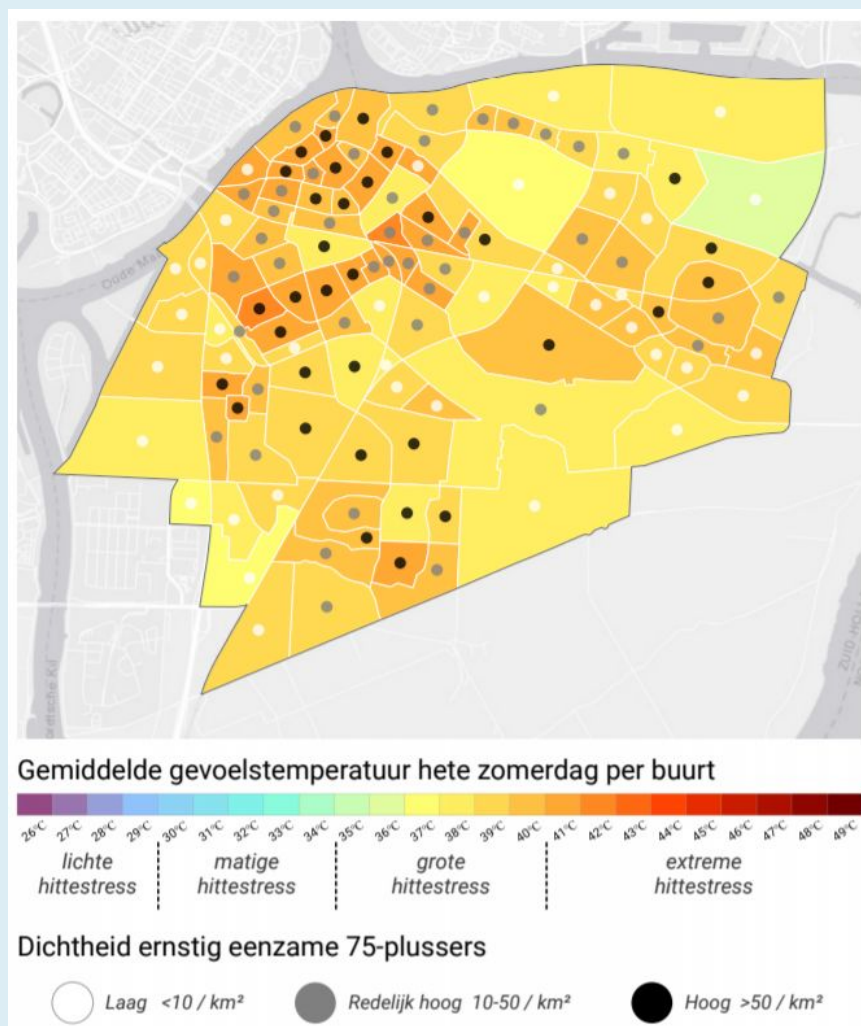
In dit lokaal hitteplan hebben de GGD Zuid-Holland Zuid en gemeente Dordrecht vastgelegd hoe zij gecoördineerd taken en activiteiten uitvoeren als het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd en voorafgaand daaraan.

DOELSTELLINGEN VAN HET LOKAAL HITTEPLAN

- Het voorkomen, beperken en aanpakken van hittegerelateerde gezondheids- en welzijnsproblemen, ziekte en sterfte, en het bevorderen van zelfredzaamheid en samenredzaamheid (zelfredzaamheid van mensen met behulp van hun sociale netwerk).
- Afstemmen over en het vastleggen van de taken en activiteiten van de bij hitte betrokken organisaties, zodat:
 - Overlap in activiteiten ter voorbereiding op, en tijdens periodes van aanhoudende hitte voorkomen worden.
 - Medewerkers van de verschillende organisaties elkaar snel vinden, zodat adviezen of acties tijdens een periode van aanhoudende hitte kunnen worden afgestemd.
- Eenduidige en begrijpelijke communicatie naar het algemeen publiek en keten- en zorgpartners.
- Kennisdeling, zowel op het gebied van hitte en gezondheid als over effectieve communicatie(strategieën).

HITTE IN DORDRECHT

Hete zomers zullen vaker volkomen, resulterend in hittestress in steden. Om negatieve gezondheidseffecten van hitte te voorkomen zijn er enerzijds maatregelen nodig in de omgeving en anderzijds moet het gedrag van Dordtenaren op hitte worden aangepast. Hoewel het lokaal hitteplan alle inwoners van de gemeente Dordrecht aangaat, is gekozen om te starten met de heetste wijken waarin de meeste eenzame 75-plussers wonen (de meest kwetsbare en lastigst te bereiken doelgroep).

Afbeelding 1: Deze hitte- en eenzaamheidskaart laat zien waar de risico's op hittestress bij eenzame ouderen het grootst zijn. De kaart is een combinatie van een hittekaart en een eenzaamheidskaart.

ACTOREN

In het overzicht hieronder zijn de verschillende actoren met bijbehorende verantwoordelijkheden bij aanhoudende hitte weergegeven.

Gemeente

De bevolking adviseren en voorlichten over risico's, en vragen vanuit de bevolking over risico's beantwoorden. De GGD levert gezondheidsinformatie aan en ondersteunt de gemeente bij het uitvoeren van deze taken.

In beleidsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen rekening houden met de vanuit klimaatverandering te verwachten negatieve effecten voor de volksgezondheid. En vanuit die optiek actief inzetten op het robuuster maken van de publieke ruimte om de kwetsbaarheid voor hittestress te verminderen middels te nemen maatregelen.

Bewoners bewuster maken van hun eigen rol in het klimaatbestendiger maken van hun huis, tuin en omgeving. De GGD kan hierbij adviseren over ventilatie, zonwering en wel of geen airco.

Volgen van het convenant klimaatadaptief bouwen en de richtlijnen hierin aangegeven met betrekking tot hitte. Dit wordt ook gedaan door de, uit o.a. de omgevingsvisie volgende, groenblauwe regels (deze zijn echter nog niet vastgesteld) die van toepassing zullen zijn op nieuwbouw projecten. Door middel van meer groen, aangename ontmoetingsplekken en voldoende schaduwplekken wordt verkoeling gecreëerd.

Monitoren van de schadelijke gevolgen van hitte. **(Vaststellen hoe en wat we precies willen en kunnen meten)**

Adaptief inrichten van de buitenruimte en communiceren van koele plekken naar bewoners (bijvoorbeeld via de hitteverklikker).

Gemeentelijke locaties, zoals kantoren, kunnen dienen als koele plek voor kwetsbare groepen.

LOPENDE PROGRAMMA'S/ PROJECTEN

Binnen de gemeente wordt binnen de opgave Groenblauw Stad gewerkt aan de hitteproblematiek in de stad.
<https://groenblauwdordrecht.nl/>

Wat kan een klimaatarboretum bijdragen aan de hittestress in de stad?

Het klimaatarboretum is een verzameling van uiteenlopende bomen in houten bakken. In het klimaatarboretum wordt onderzocht hoe verschillende boommodellen bijdragen aan het verkoelen van de stad. Het onderzoek is onderdeel van het onderzoeksprogramma Urban Forestry van de TU Delft.

	Op dit moment werkt de gemeente aan een stadsbrede groenblauwe beleidsregel voor nieuwbouw.
GGD	Het informeren van gemeenten, het algemene publiek, (zorg)instellingen en zorgverleners in de regio over de gezondheidsrisico's van aanhoudende hitte.
	Het adviseren van het algemene publiek en instanties in de regio over hoe om te gaan met aanhoudende hitte.
GHOR	Gemeente adviseren bij de vergunningverlening van evenementen.
	Algemeen: Coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing en advisering van overheden en overige organisaties op dit gebied (risicobeheersing).
Rode Kruis	Kennis en praktische aanwijzingen over hitte delen met de vrijwilligers van het Rode Kruis.
	Al dan niet met vrijwilligers voorzien in een hulpbehoefte van voor hitte kwetsbare mensen.
	Informeren algemeen publiek.

VERANTWOORDELIJKHEDEN BIJ AANHOUDEnde HITTE

Organisatie:	Verantwoordelijkheid: <i>Tijdens hittegolf</i>													
Gemeente														
GGD														
GHOR														
Rode kruis														
Woningcorporaties														
Grotere winkels, zoals supermarkten														
Overdekte winkelcentra														
Bibliotheken														
Gebedshuizen														
Welzijnsorganisaties <i>Buurthuizen</i>														
Zorginstellingen														
Scholen														
Kinderdagverblijven														
Sporthallen														
Werkgevers														
Openbaar vervoer														

Rekening houden met negatieve gevolgen hitte																
Coördinatie <i>Hulpverlening:</i>																
Gemeente adviseren																
Verantwoordelijkheid:																
<i>Regulier</i>																
Koeler maken van buiten ruimte																
Regel groenblauw																

FASEN HITTEPLAN

Het voorkomen en aanpakken van publieke gezondheidsproblemen bij hitte kent verschillende fasen: ontwikkelen, voorbereiden, activeren en uitvoeren, evalueren. De evaluatie vormt telkens de brug naar het volgende jaar, waarin dezelfde fasen worden doorlopen.

Preventie en kennisontwikkeling, gedragsbeïnvloeding	Buiten het hitteseizoen
Vorbereidingsfase	1 mrt – 1 juni
Voorwaarschuwingfase	Grote kans op periode van ≥ 4 dagen $>27^{\circ}\text{C}$
Waarschuwingfase	Kans van $\geq 90\%$ op periode van ≥ 4 dagen $>27^{\circ}\text{C}$
Monitoring en evaluatie	Hete periode – nov

In onderstaande paragrafen zal op schematische wijze worden weergegeven welke taken er in welke fasen uitgevoerd moeten worden. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan welke partij verantwoordelijk is voor het uitvoeren van deze taken.

PREVENTIE EN KENNISONTWIKKELING, GEDRAGSBEÏNVLOEDING

Buiten het hitteseizoen om wordt aandacht besteed aan kennisontwikkeling en preventie. Doel hierbij is het verbeteren van het hitteplan voor de volgende periode van hitte. Taken in deze fase zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Organisatie	Activiteit
▪ Gemeente (communicatie, opgave groenblauw, wijkteams, Weizigt NMC...) ▪ GGD (communicatie, gezondheid en milieu)	Het uitbreiden en verbeteren van kennis / informatie, maatregelen en instrumenten.
	Contactpersonen en achterwachten vaststellen voor de verschillende activiteiten en bijwerken in contactpersonen.
	Infobijeenkomsten intern én extern, bijvoorbeeld thuiszorginstellingen, kinderopvang + sport.

VOORBEREIDINGSFASE

In de periode van 1 maart tot 1 juni vindt de voorbereiding op het hitte seizoen plaats. De taken in deze fase zijn weergegeven in onderstaande tabel. De doelgroepen, kanalen, middelen, woordvoering en Q&A's zijn uitgebreid beschreven in het communicatieplan en is als bijlage aan dit hitteplan toegevoegd.

Organisatie	Activiteit
- GGD Gezondheid en milieu - Communicatie	Informatie hitte en gezondheid op GGD-site actualiseren, zowel voor algemeen publiek als professionals
- Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) - GGD Gezondheid en milieu	Factsheets updaten en beslissen of ze gedrukt moeten worden (waar te verspreiden, hoeveel, welke doelgroepen)
GGD Communicatie	KCC voorzien van hittekaarten voor de afhandeling van telefonische vragen
- Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) - GGD Gezondheid en milieu	Actualiseren lokaal hitteplan
- Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) - GGD Gezondheid en milieu	Controleren en bijwerken van in beeld gebrachte stedelijke gebieden waar kwetsbare doelgroepen zich bevinden.
Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad)	Publiceren informatie over hitte en gezondheid op gemeentesite en groenblauwdordrecht.nl
- Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) - GGD Gezondheid en milieu & gezondheidsbevordering	Overleggen met afdeling communicatie over (aanpassen) communicatiestrategie, wellicht volgend jaar meenemen in de piketdienst voor crisissamenwerking.

▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) ▪ GGD Gezondheid en milieu & gezondheidsbevordering	Check (excel)lijst contactpersonen (sleutelfiguren) die informatie GGD in geval van hitte kunnen verspreiden.
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) ▪ GGD Gezondheid en milieu & gezondheidsbevordering	Nieuwsbericht en persbericht van GGD alvast ter informatie/ controle lezen vanuit afdeling communicatie en voorbereiden mogelijke publicatie in weekblad en sociale media
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) ▪ GGD Gezondheid en milieu & gezondheidsbevordering	Verspreiden van informatiemateriaal (factsheets en drankenkaart)
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad)	Kaarten waar koele plekken en routes staan vermeld controleren en bijwerken.
▪ GGD Gezondheid en milieu ▪ GHOR	Lokaal zorgnetwerk informeren over informatiemateriaal en acties bespreken
▪ GGD Gezondheid en milieu ▪ GHOR	Gemeenten adviseren over maatregelen bij evenementen en hitte (i.k.v. vergunningverlening)
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad)	Evenementenpagina gemeente controleren en eventueel actualiseren.

VOORWAARSCHUWINGSFASE

Wanneer er een kans is op een periode van 4 of meer dagen met een maximum temperatuur boven de 27°C gaat de voorwaarschuwingfase in. Het RIVM stuurt dan een Voorwaarschuwingbericht (e-mail) aan verschillende instanties, waaronder de GGD om aan te kondigen dat deze fase is in gegaan. Aan- of afmelden voor deze hittemailing, kan door een mail te sturen naar cGM@rivm.nl met als onderwerp 'hittemailing'. De taken in deze fase zijn weergegeven in het onderstaande schema.

Organisatie	Activiteit
▪ GGD Gezondheid en milieu	Voorwaarschuwing doorsturen naar contacten in mailinglijst (gemeenten, GHOR, ketenpartners), zie bijlage
▪ GGD Gezondheid en milieu	Nieuwsbericht en persbericht alvast ter informatie/ controle versturen naar afdeling communicatie. Check op tijdsduur, verwachting, aandacht voor nachttemperatuur
▪ GGD Gezondheid en milieu	Actualiseren mailinglijst (postmaster en mail delivery system mails)
▪ GGD Gezondheid en milieu/ Communicatie	Betrokken afdelingen (Recepties, IZB, JGZ, Inspectie Kindercentra, GL, FGK) van de GGD informeren
▪ GGD Communicatie	Nieuwsbericht op website GGD, LVS gemeenten
▪ GGD Communicatie ▪ Gemeente communicatie	Algemeen bericht social media DG&J, LVS gemeenten, groenblauwdordrecht.nl
▪ GGD Communicatie	Redactioneel artikel regionale en lokale pers waarin we de risicogroepen benoemen; in de buurt, Dordt Centraal, AD regio en HaH kranten
▪ GGD Gezondheid en milieu ▪ GHOR ▪ Gemeente	Lokaal zorgnetwerk partners informeren. Afstemmen met gemeenten over inschakelen koepelorganisaties

▪ GHOR	Aanvullende maatregelen op draaiboek en extreem weer scenario kenbaar maken aan vergunningverleners evenement (gemeenten) en organisatoren evenementen
▪ Gemeente (communicatie, check bij opgave groenblauw/ cluster stad)	Klaarzetten nieuws-/ persbericht en publicatie in weekblad en sociale media
▪ Gemeente (communicatie, check bij opgave groenblauw/ cluster stad)	Bericht over hitte plaatsen in de Dordt Centraal bij het gemeentenieuws van juni
▪ Gemeente (communicatie, check bij opgave groenblauw/ cluster stad)	Verspreiden van informatiemateriaal (factsheets en drankenkaart)
▪ Gemeente (groenblauw/ clusterstad)	Herinnering en voorbeeldbericht versturen naar afdeling sport
▪ Gemeente (afdeling sport)	Delen informatie bericht hitte met netwerk aan verenigingen en sportaanbieders
▪ Rol van de wijkmanagers?	

WAARSCHUWINGSFASE

Wanneer de kans op een periode van 4 dagen of langer met een maximumtemperatuur boven de 27°C groter is dan 90%, gaat de waarschuwingsfase in. Ook deze fase wordt aangekondigd met een mail van het RIVM (aan- of afmelden voor deze hitemailing, kan door een mail te sturen naar cGM@rivm.nl met als onderwerp 'hitemailing'). Het RIVM stuurt vervolgens dagelijks een update met informatie en de actuele weersvoorspelling. De waarschuwingsfase eindigt met een mail waarin staat vanaf welke dag het Nationaal Hitteplan niet meer actief is. De taken in de waarschuwingsfase zijn weergegeven in het onderstaande schema.

Organisatie	Activiteit
▪ GGD Gezondheid en milieu	Waarschuwingmail RIVM doorsturen naar contacten in mailinglijst, aangevuld met informatiemateriaal
▪ GGD Gezondheid en milieu	Bereikbaarheid van teams regelen
▪ GGD Communicatie	Nieuwsbericht plaatsen en persbericht versturen
▪ GGD Gezondheid en milieu/ Communicatie	Betrokken afdelingen (Recepties, IZB, JGZ, Inspectie Kindercentra, GL, FGK) van de GGD informeren
▪ GGD Gezondheid en milieu/ Communicatie	Beantwoording van vragen (Q&A's) van organisaties (vrijwilligersorganisaties, gemeenten, scholen en kinderdagverblijven), individuele burgers, zorgverleners
▪ GGD Gezondheid en milieu	Lokaal zorgnet partners informeren
▪ GGD Communicatie	Iedere dag via de social kanalen een Hittetip, zie bijlage communicatieplan
▪ GHOR	Bij C evenementen, waarbij coördinator GHOR aanwezig is, ziet coördinator GHOR toe of de aanbevolen maatregelen effect hebben. Bij A en B evenementen zal GHOR enkel op aanvraag advies geven

▪ GHOR	In geval van opschaling wordt GHOR actief, en zal zij haar taken op het gebied van regie en coördinatie uitvoeren
▪ Gemeente (communicatie, check bij opgave groenblauw/ cluster stad)	Nieuwsbericht en/of persbericht plaatsen in weekblad (Dordt Centraal) op sociale media
▪ Gemeente/GGD (communicatie, check bij opgave groenblauw/ cluster stad)	Communicatie via sociale media en website
▪ Gemeente (afdeling sport)	Delen waarschuwings- en informatiebericht met netwerk aan verenigingen en sportaanbieders
▪ Gemeente/GGD	Hardcopy drankenkaart en koele plekken/routes via bijvoorbeeld de thuiszorg verspreiden

MONITORING EN EVALUATIE

Na afloop van de hitteperiode is er ruimte voor monitoring en evaluatie. De taken in deze fase zijn weergegeven in het onderstaande schema.

Organisatie	Activiteit
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) GGD Gezondheid en milieu	Evaluatie bijeenkomst met alle betrokkenen bij het lokaal hitteplan om terug te kijken op de afgelopen zomer en het lokaal hitteplan te bespreken, hierbij speciale aandacht aan de ervaringen vanuit de sleutelpartners voor kwetsbare groepen
▪ Gemeente (opgave groenblauw/ cluster stad) GGD Gezondheid en milieu	Hitteplan aanpassen aan de hand van ervaringen voorgaande zomer
▪ Allen	Nieuwe partners uitnodigen, activiteiten uitbreiden

RELEVANTE WEBSITES

Activering Nationaal Hitteplan

Aanmelden voor de nieuwsbrief rondom activering van het Nationaal Hitteplan kan via cGM@rivm.nl

Meer informatie over hitte en gezondheid

www.ggdzhh.nl/hitte

[Onderwerp hitte op RIVM site](#)

[Nationaal Hitteplan](#)

[GGD richtlijn zomerse omstandigheden](#)

[Handreiking lokaal hitteplan](#)

Hitte in Dordrecht

<https://cms.dordrecht.nl/>

[https://cms.dordrecht.nl/Onze stad/Overzicht Onze stad/](https://cms.dordrecht.nl/Onze_stad/Overzicht_Onze_stad/)

[Zomer in Dordrecht/Zomer in Dordrecht](#)

<https://groenblauwdordrecht.nl/>

<https://groenblauwdordrecht.nl/bewoners/hitteverklikker/>

Watertappunten

<https://publiekwater.nl/>

Hitte en Covid-19

Op de site van het RIVM is een "Vraag en antwoord" pagina specifiek voor hitte en Covid-19 geplaatst:

[QenA Hitte en Covid-19](#)

Hitte op evenementen

<https://vr-rr.nl/over/rc/risicobeheersing/organiseer-evenement/technische/>

Legionellapreventie

[De hygienerichtlijn voor evenementen, 2014 RIVM](#)

Hitte en dancescène

<http://www.unity.nl/hittegolf-x-party-6-tips/>

Actuele weersinformatie en waarschuwingen

[http://www.knmi.nl/waarschuwingen en verwachtingen/overzicht waarschuwingen.html](http://www.knmi.nl/waarschuwingen_en_verwachtingen/overzicht_waarschuwingen.html)

Actuele SMOG meetwaarden

<http://www.lml.rivm.nl/verwachting/ozon.php>

Actuele zonkracht Nederland

[http://www.knmi.nl/weer/weer en gezondheid/zonkracht.html](http://www.knmi.nl/weer/weer_en_gezondheid/zonkracht.html)

[http://www.rivm.nl/Onderwerpen/U/UV ozonlaag en klimaat/Zonkracht](http://www.rivm.nl/Onderwerpen/U/UV_ozonlaag_en_klimaat/Zonkracht)

Inrichting van de buitenruimte om hitteproblemen te beperken

[De hittebestendige stad - Hogeschool van Amsterdam](#)

[Toolkit voor ontwerpers van de buitenruimte](#)

BIJLAGEN

CONTACTPERSONEN HITTEPLAN

COMMUNICATIEPLAN (DOELGROEPEN, KANALEN, MIDDELEN, WOORDVOERING, Q&A)

FACTSHEETS